

Barcode - 99999990831797
Title - Lallubhai karashandas ni shabashi.
Subject -
Author -
Language - gujarati
Pages - 20
Publication Year - 0
Creator - Fast DLI Downloader
<https://github.com/cancerian0684/dli-downloader>
Barcode EAN.UCC-13

WHAT'S CHUPPA.
TH MEANING.

શામળભટ્ટકૃત છપ્પા
અર્થસહિત.

ટ, જર, કુસંગ, મોત વિશે.
ખનાવનાર એક વિદ્યાર્થી.

મુંબઈ,
નિર્ણયસાગર પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

All Rights Reserved.

ખનાર મુંબઈ કાળકા દેવીને રસ્તે શામલાડી ખાસે
ઇશ્વરદાશ લાયબ્રેરીવાલા.

કીંમત બે આના.

૨૦૨૫

1947
OFFICE
of the
Attorney General

1002

પેટ* ભરવા વિષય. ૧

પેટ કરાવે વેઠ^૧, પેટ વાળં વળડાવે;
પેટ ઉપાડે ભાર, પેટ ગુણ સૌના ગાવે;
પેટ ભમે પરદેશ, પેટથી પાપ કરેછે;
પેટ કરેછે જીર^૨, પેટ તો સત્ય^૩ હરેછે;
વળિ સંચ^૪ પ્રપંચ^૫ અધિક^૬ કરે, પેટ કાજ નરકે^૭ પડે;
શામળ કહે સાચું માનજે, પેટ પાપ નરને નડે.
વિપ્ર^૮ પેટને કાજ, શાસ્ત્ર વાંચે નેં શીખે;
વિચરી^{૧૦} વળી વિદેશ^{૧૧}, ભણેલા થઈને ભીખે^{૧૨};
વણિક^{૧૩} પેટને કાજ, ચાહિ ને વહાણ ચડેછે;
જીર ઉપાડે ભાર, ધણા જન ધાટ^{૧૪} ધડેછે;
કરેછે કાશદ^{૧૫} કાશદું^{૧૬}, શિર^{૧૭} કપાવિ તરકર^{૧૮} મરે;
કહે શામળ પેટને કારણે કુળાચાર^{૧૯} સૌકા કરે.
પેટ ચડાવે વાંશ, પેટથી નરતક^{૨૦} નાચે;
પેટ કાજ ગુણ ગાય, ગિય નીચાને જાચે^{૨૧};
પેટ કરે છળ^{૨૨} કપટ, પેટ રણમાં^{૨૩} રખડાવે;

* પારકે દેશ. ૧ મજુરી. ૨ ઇશકખાણ. ૩ સાચું. ૪ યુક્તિ.
૫ તરકટ. ૬ વધારે. ૭ દોજખમાં. ૮ પકડે, લાગે. ૯ બ્રાહ્મણ.
૧૦ જઈ. ૧૧ પરદેશ. ૧૨ ભીખ માગે. ૧૩ વેપારી. ૧૪ કા-
રીગરી. ૧૫ ખેપીઓ. ૧૬ ખેપ. ૧૭ માથું. ૧૮ ચેર.
૧૯ વડીલોની રીત. ૨૦ ખેલાડી. ૨૧ ભીખ માગે. ૨૨ ઠગ-
વિદ્યા. ૨૩ જંગલમાં.

પેટ કરે વિખવાદ^૧, પેટ તો શીશ^૨ કટાવે;
 ચોરી ચાડી ને ચાકરી, અધર્મ સૌ આપ્પેટના^૩;
 શામળ કહે સાચું માનજે, પ્રપંચ પાપી પેટના. ૩
 ક્રિયા ધડકણ^૪ ને ધીર, ક્રિયા ગુણહિણ ને સાતા^૫;
 ક્રિયા કૃપણ^૬ ને કર્ણ^૭, ક્રિયા દંભી^૮ ને દાતા^૯;
 ક્રિયા રંક^{૧૦} ને રાય^{૧૧}, ક્રિયા અકરમી^{૧૨} ઇંદર^{૧૩};
 ક્રિયા પાપિ પુન્યવંત, ક્રિયા ચપ્પહિણ^{૧૪} ને ચંદર;
 વળિ અણપંડિત પંડિત ક્રિયા, ખેશિ પારકે ખારણે;
 શામળ કહે માન ગમાવિયાં, કુડા^{૧૫} પેટને કારણે. ૪
 ક્રિયા દરિદ્રિ^{૧૬} દિવાન^{૧૭}, ક્રિયા કૂરૂપ^{૧૮} રૂપાળા^{૧૯};
 ક્રિયા જુધિહિર^{૨૦} જોર, ક્રિયા ભિક્ષુક^{૨૧} ભૂપાળા^{૨૨};
 ક્રિયા ખુદિ બળવંત^{૨૩}, ક્રિયા ગદ્દા ને ઘોડા;
 ક્રિયા કપૂત^{૨૪} સપૂત^{૨૫} રામ લક્ષ્મણના જોડા;
 નર નાર જોર^{૨૬} ને સતિ^{૨૭} ક્રિયાં, જાગિં જોને વારણે^{૨૮};
 શામળ કહે માન ગમાવિયાં, કુડા પેટને કારણે.
 ક્રિયા નીચ ને ઊંચ, ક્રિયા રોગી^{૨૯} ને સાજા^{૩૦};
 ક્રિયા અખળ^{૩૧} ને સખળ^{૩૨} ક્રિયા દુર્બળ^{૩૩} ને તાજા^{૩૪};

૧ કળ્પો. ૨ માયું. ૩ શિકાર. ૪ ઉતાવળા. ૫ ડાહ્યા.
 ૬ કંજુસ. ૭ સખી. ૮ સૂમ. ૯ સખી. ૧૦ ગરીબ. ૧૧ રાજા.
 ૧૨ અમાગ્યાં. ૧૩ સ્વર્ગના રાજા. ૧૪ આંધળા.
 ૧૫ ખોટા. ૧૬ કંગાળ. ૧૭ અમલદાર. ૧૮ બદસૂરત. ૧૯ ખુબ-
 સૂરત. ૨૦ પાંડુરાજનો છોકરો, લડાએક. ૨૧ ભીખારી. ૨૨ રાજા.
 ૨૩ જોરાવર. ૨૪ ખરાબ છોકરો. ૨૫ સારો છોકરો. ૨૬ વ્યભી-
 ચારી. ૨૭ પતિવ્રતા સ્ત્રી. ૨૮ વર્ણન. ૨૯ રોગવાળા. ૩૦ તન-
 દ્રોસ્ત. ૩૧ કમજોર. ૩૨ જોરાવર. ૩૩ નખળા. ૩૪ માતેલા.

ક્રિયા અજાણ નેં જાણ, ક્રિયા પથ્થર નેં હીરા;
 ક્રિયા અજા^૧ ગજરાજ^૨, ક્રિયા વેરી^૩ નેં વીરા^૪;
 જૂઠા^૫ ખોલા સાચા ક્રિયા, નીચ ખુદ્ધિ કરે નેટને^૬;
 શામળ કહે માન ગમાવિયાં, પ્રપંચ પાપી પેટને. ૬
 કંઈ લછ^૭ નેં અલછ^૮, કંઈ રંજિત^૯ નેં રંગા^{૧૦};
 કંઈ રૂપહિણ^{૧૧} રતન^{૧૨}, કંઈ ગંદી^{૧૩} નેં ગંગા^{૧૪}
 કંઈ મૃગનેણી^{૧૫} નાર^{૧૬}, કંઈ વળિ આંખે કાણી;
 કંઈ દાસી^{૧૭} દેખિયે, રીઝવાળી^{૧૮} કંઈ રાણી;
 જે લપોડશંખ^{૧૯} લેખાર^{૨૦} વિના, દક્ષણાવંતર^{૨૧} વળી કહ્યા;
 શામળ કહે કવિ કાવીદર^{૨૨} પણ, પેટતણે વશર^{૨૩} સઉ રહ્યા. ૭
 પેટ કરાવે પાપ, પેટ પરદેશે કાઢે;
 પેટજ કરે પ્રપંચ^{૨૪}, ચલાવે મારગ આડે;
 પેટ કરે પાખંડ^{૨૫}, પેટવાણ^{૨૬} વાંકે દંડે^{૨૭};
 પેટે સંકટ^{૨૮} થાય, પેટ મેહિનતમાં મંડે^{૨૯};
 સતિ નારીને ગુણકા^{૩૦} કરે, શા અવગુણ^{૩૧} કહું શેઠના;
 શામળ કહેછે સૌ જાણજે, પ્રપંચ પાપી પેટના. ૮

૧ ખકરી. ૨ હાથી. ૩ દુરમન. ૪ ભાઈખંધ. ૫ જુઠું
 ખોલનાર. ૬ નક્કી. ૭ લક્ષ્મી જેવી સ્ત્રી. ૮ લક્ષ્મી જેવી
 નહિ. ૯ લડાયેક સ્ત્રી. ૧૦ રંગેલી સ્ત્રી. ૧૧ કંરૂપ સ્ત્રી.
 ૧૨ ઝવેરાત જેવી સ્ત્રી. ૧૩ મલેચ સ્ત્રી. ૧૪ ગંગાનદિ જેવી સ્ત્રી.
 ૧૫ હરણના જેવી આંખની સ્ત્રી. ૧૬ ખાયડી. ૧૭ ચાકરડી.
 ૧૮ ખુશી ઉપજવનારી. ૧૯ વ્યભીચારથી ઉપજેલા. ૨૦ અનેક.
 ૨૧ ભીખ લેનાર. ૨૨ પંડિત. ૨૩ તામેદાર. ૨૪ દગલખાજી.
 ૨૫ ઢોંગ. ૨૬ ખીનતકસીરે. ૨૭ શિક્ષા કરાવે. ૨૮ દુઃખ.
 ૨૯ ગુથાય. ૩૦ કસખણ. ૩૧ ગુણવિનાના.

જગત અન્ન^૧ આધાર, અન્ન દેવતર એ મોડું;
 અન્ન વણુ ન રહે^૩ જીવ, અન્ન વણુ સરવે ખોડું;
 દેવ^૪ દનુજ^૫ નર^૬ નાર^૭, જિવેછે અન્નને જોરે;
 અન્ન વિનાનું સર્વ, અતી અંધારું ઘોરે;
 પાલણુ પોપણુ પૃથ્વી વિષે, કરતારે^૮ કૃત કૂરણા^૯;
 શામળ કહે છે સેવો^{૧૦} સગી, આઘરાક્તિ^{૧૧} અન્નપૂરણા^{૧૨}. ૯
 સિતારામ તે એજ, એજ શ્રીરાધાકૃષ્ણ;
 એ ઉમયા^{૧૩} નં ઇશ^{૧૪}, પંડિતે ક્રીધું પ્રજ્ઞ^{૧૫};
 એ રોહણિ^{૧૬} નં ચંદ્ર, એજ બ્રહ્મા^{૧૭} સાવિત્રી^{૧૮};
 મંત્ર જંત્ર^{૧૯} નં તંત્ર, એજ ગુણનિધિ^{૨૦} ગાયત્રી;
 અન્નપૂર્ણા સૌની ઈષ્ટ છે^{૨૧}, બુદ્ધિવંત જન બૂઝશે^{૨૨};
 શામળ કહે અન્ન આધારથી, સર્વે હલાપણુ સૂજશે. ૧૦
 અન્નપૂર્ણા વડિ^{૨૩} માત, જગત જીવાડણુ જાણી;
 અન્ન વિના સહ શૂન્ય^{૨૪}, અન્ન વિણુ જિવે ન પ્રાણી;
 અન્ન વિના સુખ અહપ^{૨૫}, અન્ન વિણુ ચરણ^{૨૬} ન ચાલે;
 અન્ન વણુ ભાવે ન ભક્તિ, અન્ન વણુ મોજ ન માલે^{૨૭};
 ઇશ્વર વહાલો નહિ અન્ન વણુ; ગાન^{૨૮} તાન ગુણુ નવગમે;
 શામળ સેવો અન્નપૂર્ણા, સકળ દુઃખ એથી રામે^{૨૯}. ૧૧—૧૬

૧ અનાજના આધારે. ૨ જોર, દોલત. ૩ જીવાય નહિ.
 ૪ ઇશ્વર. ૫ રાક્ષસ. ૬ પુરુષ. ૭ ખાયડી. ૮ ઇશ્વરે. ૯ દયા.
 ૧૦ ભક્તિ. ૧૧ પ્રથમ દેવી. ૧૨ ખોરા કપૂરો પાડનારી. ૧૩ શીવની
 સ્ત્રી. ૧૪ શીવ. ૧૫ ધારણા. ૧૬ ચંદ્રની સ્ત્રી. ૧૭ પ્રજાપતિ.
 ૧૮ પ્રજાપતીની સ્ત્રી. ૧૯ દેવના નામ. ૨૦ સ્વર્ગ આપનારી.
 ૨૧ ધણી. ૨૨ જાણુસે. ૨૩ મોટી માતા. ૨૪ છેવટે. ૨૫ જીજ.
 ૨૬ પગ. ૨૭ ભોગવે. ૨૮ ગાવું. ૨૯ મટે.

જર વિષય. ૨

જરને^૧ વશ^૨ છે જગત, રાય પણ જરથી રીઝે^૩;
 જીવતી^૪ જર વશ હોય, લાભ પણ જરથી લીજે;
 જર સજ્જન^૫ સન્માન^૬, જરે જશવંત^૭ કહાવે;
 જરથી પામે જોખ^૮, સતી શુભ કુળની આવે;
 જરનુંજ જગતમાં જોર છે, દુરિજન^૯ જરે નમે સહુ;
 શામળ કહે છે જર જોરથી, પાપો એમ કહે બહુ. ૧
 જર માતા નેં તાત^{૧૦}, જાત તે જરથી જાણો;
 ડહાપણ પણ છે દામ^{૧૧}, દામ રાજા નેં રાણો;
 સગાં સહોદર^{૧૨} સર્વ, દ્રવ્ય^{૧૩} વાણજી^{૧૪} વેપારી;
 રંગ ને રૂપ અનુપ^{૧૫}, દ્રવ્ય તે ધીરજધારી^{૧૬};
 સૌ જગત વસ્યું છે જરથકી, ગરથમાંહિ ગુણ બહુ ગાથું;
 શામળ કહે સ્વર્ગ સંચરે^{૧૭}, જોર હોય જો જરતાથું. ૨
 વિપ્ર ભણિછે વેદ, જઈ જરને તે જાએ;
 સાધક^{૧૮} ને વળિ સિદ્ધ^{૧૯}, રૂદે^{૨૦} જરથી તે રાચે^{૨૧};
 શૂરા બાંધે શસ્ત્ર, જરથકી તે કરર^{૨૨} જોડે;
 અનમી^{૨૩} નેં અહંકારિ^{૨૪}, હાથ જર આગળ ઓડે^{૨૫};
 ગામી^{૨૬} નામી^{૨૭} નેં મહિપતી^{૨૮}, જરને વશવરતી^{૨૯} રહે;

૧ પૈસો. ૨ તામે. ૩ ખુશી થાય. ૪ જીવવાન સ્ત્રી. ૫ આ-
 બરદાર. ૬ માન પામવું. ૭ જશ મળે. ૮ મોજ. ૯ દુષ્ટ
 માણસ. ૧૦ બાપ. ૧૧ પૈસો. ૧૨ એક માનાં ભાડું. ૧૩ દોલત.
 ૧૪ વિનાનો. ૧૫ તેની જોડી નહિ. ૧૬ ધીરજ ધરી. ૧૭ જાએ.
 ૧૮ સાધક. ૧૯ સિદ્ધ. ૨૦ મનમાં. ૨૧ ખુશી થાય. ૨૨ હાથ.
 ૨૩ નમે નહિ તે. ૨૪ મગરૂપ. ૨૫ ધરે. ૨૬ ગામવાળો. ૨૭ ના-
 માંકિત. ૨૮ રાજા. ૨૯ સમજી.

શામળ કહે છે સંસાર સૌ, દમડાને^૧ ડાહ્યો કહે. ૩
 જરથી પામે જોખ, જરે ઈંદ્રાસન^૨ આણે^૩;
 જરથી જગ છતાય, જરથકી મોટમ^૪ માણે^૫;
 જરથી લાખ કરોડ, હોડ^૬ હઠીલા હારે;
 જરથી રાજ્ય થપાય, જરે ઝાઝાને મારે;
 એમ જગત વસ્ય છે જરતણે, ચિતવે^૭ તેના ગુણ ગણે;
 જગદીશ ઈશ વશ જરતણે, શામળભટ સાચું ભણે. ૪
 ધણો જેહ ધર ગરથ^૮, રૂપ તેને ઘેર રહેછે ;
 ધણો જેહ ધર ગરથ, કુલિન^૯ પણ તેને કહેછે;
 ધણો જેહ ધર ગરથ, રહે વશ તેને રાજા;
 ધણો જેહ ધર ગરથ, સુજશ^{૧૦} ખોલે જન ઝાઝા;
 જર તો છે ઈશ્વરથી અધિક, ખુદિ નિધાન^{૧૧} પ્રાક્રમ^{૧૨} ર ખૂડ;
 શામળ સેવક શ્રીમંતના, શત^{૧૩} પ્રકાર^{૧૪} શોભિત સહ. ૫
 જર વીના જે જોખ^{૧૫}, શોખ તેતો નહિ સાચો;
 જર વિણ તનમાં પ્રાણ, કહૂ કરતૂતે^{૧૬} કાચો ;
 જર વીના જે રૂપ, દેહ ફૂરપી ફૂડો;
 જર વિણ મંદિર^{૧૭} માળ^{૧૮}, ભર્મ^{૧૯} રાખે તે ભૂડો;
 જર વિણ ડહાપણ છે જેટલું, તે ઘેલાપણ જાણવું;
 શામળ કહે સગળી ચીજ તે, જગમાં જર પરમાણુવું^{૨૦}. ૬
 જરથી શોભે સર્વ, વેદના^{૨૧} જરથી વામે^{૨૨};

૧ ધનવાલા. ૨ ઈંદ્રનું તખ્ત. ૩ લાવે. ૪ મહોટાઈ.
 ૫ ભોગવે. ૬ સરત. ૭ ધારે. ૮ ધન. ૯ કુળવાન. ૧૦ માન
 પામેલો. ૧૧ ચોકસ. ૧૨ ભારેકામ. ૧૩ સોની સંખ્યા.
 ૧૪ રીત. ૧૫ મોજ મજા. ૧૬ કરવું. ૧૭ દેહેરું. ૧૮ હવેલી.
 ૧૯ શક. ૨૦ સાચું. ૨૧ દુઃખ પામવું. ૨૨ જાય.

જરથી ઝીતે ન્યાય, જરે મનવાંછિત^૧ પામે ;
 જરથી સગપણ સાથ, કરે જરથી સૌ કાળે ;
 જર ઝોડાવે^૨ હાથ, જરથકી સરવે લાળે ;
 જર તરણાનો^૩ મેરૂં કરે, રાજ્ય અપાવે રંકને^૪ ;
 કવિ શામળ કહેછે જરથકી, પામરૂં^૫ લૂટે લંકને^૬. ૭
 ગાંઠે જીને ગરથ^૭, ભક્તી તે વિધા ભણિયો ;
 ગાંઠે જીને ગરથ, રહે નહિ કોઈનો રણિયો^૮ ;
 ગાંઠે જીને ગરથ, તેજ પાંડિત છે પૂરો ;
 ગાંઠે જીને ગરથ, તેજ છે સામદ^૯ શૂરો ;
 વળિ ગાંઠે જીને ગરથ છે, પરાક્રમી પરમાણુવો^{૧૦} ;
 શામળ કહેછે સંસારમાં, જર વિણ મૂરખ જાણુવો. ૮
 જર છે સૌનો જીવ, જરે લે મહાસુખ માણી^{૧૧} ;
 કરે પરાણી^{૧૨} પ્રીત, રંક રાજા નેં રાણી ;
 જર વશ બાધુ જગત, જરે જીવતી^{૧૩} વશ થાય ;
 જર આગળ કરજોડિ, રહે મોટા રૂપિરાય ;
 જર જંગલમાં મંગળ^{૧૪} કરે, જીગતી સરવે જોગવે^{૧૫} ;
 શામળ કહે ધનથી ધનપતી, ભારે સુખ તે ભોગવે. ૯
 ડહાપણ દમડામાંહિ, રહે દમડામાં યારી^{૧૬} ;
 દમડામાંહિ રૂપ, ભેદ^{૧૭} દમડામાં ભારી ;
 જો દમડામાં જોર, રહે વશ થઈને રાજા ;
 દમડે ઉંચ અધિકાર, ગૂણુ દમડામાં ઝાઝા ;

૧ મનગમતા. ૨ ધરાવે. ૩ તણખડું. ૪ પર્વત. ૫ ગરીબને.
 ૬ અદના. ૭ લંકાનું રાજ. ૮ ધન. ૯ દેવાદાર. ૧૦ સ-
 રદાર. ૧૧ ગાણુવો. ૧૨ ભોગવી. ૧૩ જોરથી. ૧૪ જીવાન સ્ત્રી.
 ૧૫ આણુદ. ૧૬ મેળવે. ૧૭ દોસ્તી. ૧૮ તક્ષવત.

દમડો છે મોંઘો દેવથી, વણુ દમડે સૌ વામણા^૧;
 શામળ કહેછે દમડાતણાં, ભાત ભાત લેઉ ભામાણાં^૨. ૧૦
 જર દેખી જશવંત, ગૂણ નેં સાન ગમાવે ;
 ધન દેખી ધનવંત, નીચને શીશ નમાવે ;
 સોનું દેખિ શ્રીમંત, કપટનું^૩ કામ કરેછે ;
 ગરથ દેખિ ગુણવંત, હેતથી હાથ ધરેછે ;
 રાજની કે શું રાંઠની, નિર્મળ^૪ કુળની નારિયો^૫;
 શામળ કહેછે સત્ય જાણુજો, જર દેખી કરે જારિયો^૬. ૧૧
 શૂર^૭ કપાવે શીશ, ચતુર^૮ ચાકરી ચલાવે ;
 નાચેછે નૃત્યવંત^૯, ગીત ગુણિજન થઈ ગાયે ;
 વિદ્યાવંત વિદેશ^{૧૦}, જાનવા^{૧૧} કારણ જાયે ;
 મજુર વહે^{૧૨} શિર ભાર, કટ^{૧૩} કાશદ^{૧૪} સહે કાયે^{૧૫};
 જે જે ઉપાય અન્યાય^{૧૬} જે, બુદ્ધિ બગાડે ખારણે^{૧૭};
 શામળ કહે શાણા સમજજો, દ્રવ્ય કમાવા કારણે. ૧૨
 જર પાખી^{૧૮} જગમાંહિ, મોજ એકે શી માણે ;
 જર પાખી જગમાંહિ, આપ અફલ શી આણે ;
 જર પાખી જગમાંહિ સ્વાદ એકે નવ સૂજે ;
 જર પાખી જગમાંહિ, બડાઈ કરી ન બૂજે ;
 જર પાખી તો જખ મારતા^{૧૯}, કરે ખિચારા બુધ બહૂ ;
 શામળ કહેછે જર જોરથી, શુભ વાતો સૂજે સહૂ. ૧૩

૧ નાહનાથોડા. ૨ વીવારણુ. ૩ દગો. ૪ સ્વચ્છ. ૫ ખાય-
 ડીઆ. ૬ વ્યર્થાચાર. ૭ શૂરો. ૮ ડાહ્યો. ૯ નાચકરનાર.
 ૧૦ પરદેશ. ૧૧ ભીખવા. ૧૨ ઉપાડે. ૧૩ દુઃખ. ૧૪ ખેપીઆ.
 ૧૫ શરીરે. ૧૬ ચેરવાજખી. ૧૭ વગર. ૧૮ ભોગવે. ૧૯ પ-
 સ્તાત.

દમડા પાપિ દરિદ્ર કુલિન^૧ તે કિંકર^૨ કહાવે ;
 રિદ્ધિ^૩ વિના તે રંક, પ્રતિષ્ઠા^૪ માન ગમાવે ;
 વિદ્યા અને વિવેક, દામ આગળ સૌ હૂંત્યાં^૫ ;
 જે જે કરવા જાય, ભરમથી સરવે ભૂત્યાં ;
 જે શૂરપૂર શાણા ધણાં, વપુ^૬ વરણાગી વાંકડા^૭ ;
 શામળ કહે સૌ સંસારમાં, રિદ્ધિ વિનાના રાંકડા^૮. ૧૪
 જેને જરનું જોર, જીવન ઝાઝો કરિ ઝૂંઝે^૯ ;
 જેને જરનું જોર, બિજાને તે નવ ખૂંઝે^{૧૦} ;
 જેને જરનું જોર, અહંપદ^{૧૧} અતિશે આણે ;
 જેને જરનું જોર, જગત ઉજડ^{૧૨} તે જાણે ;
 વળિ જેને જરનું જોર છે, છાડ્યો^{૧૩} રહે અમલો^{૧૪} અતી^{૧૫} ;
 શામળ કહેછે સદબુદ્ધિ વણ, રૂકું ન થાય તેથી રતી. ૧૫
 એ હાથીનું જોર, બાહુ^{૧૬} એ માંહિ બિરાજે ;
 વાઘ સિંહની પેર, ગરથ ગાંઠ તે ગાજે^{૧૭} ;
 ભુખ તડકો કે ટાઢ, નહી જર પારો જાય ;
 વ્યંતર^{૧૮} ભૂત કે પ્રેત^{૧૯}, કદી એટકર^{૨૦} ન ચલાય ;
 મન મદિરા^{૨૧} શેરસવાતણી, કેફ સદા આવી વસે ;
 શામળ કહે દુખિયો દુખ કહે, જરવાળો હંડર^{૨૨} હસે. ૧૬
 નિરધન જોલે સત્ય, કહે જરવાળો જૂઠી ;
 નિરધન ગાણું ગાય, જાય જરવાળો ગિઠી ;

૧ કુળવાન. ૨ રાંક. ૩ દોલત. ૪ આપ્ત. ૫ કુખી ગયા.
 ૬ શરીર. ૭ ધરાકી. ૮ ગરીબડા. ૯ જોરખતાવે. ૧૦ જાણે.
 ૧૧ મગફળી. ૧૨ જંગલ. ૧૩ છકીજાય. ૧૪ અમલથી.
 ૧૫ ધણો. ૧૬ હાથ. ૧૭ પોકારે, જાહેર થાય. ૧૮ ડાકણ.
 ૧૯ માથાવિનાનો ખરીશ. ૨૦ વળગેલું ભૂત. ૨૧ દારૂ. ૨૨ મનમાં.

હા હા કહે સહ લોક, વદે જરવાળો જૂઠું ;
 રિદ્ધિ^૧ ઉપર સહ રાજિ, રિદ્ધિ પાખી સહ રૂઠું^૨;
 ઔદે વિદ્યાની ચાતુરી, ગરથ સાથ વાસો રહે ;
 વળિ ક્રમ^૩ ધર્મ^૪ ને શર્મ^૫ સહ, કવિ શામળ જરને કહે. ૧૭

ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, સર્વ અવતરિયા^૬ સાપે^૭;
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, પિંડ^૮ નવ લીધો ખાપે ;
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, પાપમાં થયોજ ગરકે^૯;
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, નીચ તે પડિયો નરકે^{૧૦};
 નવ ખાધું ખરચું વાવડું^{૧૧}, દાન દેઈ જશ નવ લિયો^{૧૨};
 શામળ શિર ભાર વહી^{૧૩} મુઝો, દૈવે^{૧૪} તેને દંડિયો. ૧૮

જેમ ધાંચિનો ખળદ, રાત દિવસ તે ફરિયો ;
 જયમ ગદ્દો ગુણહીણ, ભાર આણલેખે^{૧૫} ભરિયો ;
 પાડો જેમ પખાલ, પુંઠપર પરકે^{૧૬} પાણી ;
 વેદે પકડયો વીર, તડકડીને તે તાણી ;
 જર રાજ્યો રોજ થઈ રાંકડો, વેઠી દુઃખ વધારિયો ;
 શામળ નવ ખાધો ખરચિયો, છતી ખાજ હારિયો. ૧૯

જર જ્ઞેતામાં જાય, જુઝો જર ખાતાં ખૂટે ;
 જર જ્ઞેતામાં જાય, ચોરકે હાકમ લૂટે ;
 જર જ્ઞેતામાં જાય, ઉડે જો આંગ સજ્જેરી^{૧૭} ;
 જર જ્ઞેતામાં જાય, ચડે ચાડી^{૧૮} કે ચોરી ;
 જર જાવા ખેસે જે સમે, રાખ્યું ઘડી રહે નહી ;

૧ દોલત. ૨ કફા, ગુશ્શો. ૩ આચાર્ય. ૪ ધર્માતું.
 ૫ લજ્જા. ૬ જન્મ. ૭ સર્પ. ૮ મરતુંકની, ક્રીયાનો. ૯ કુંબ્યો.
 ૧૦ દોજખમાં. ૧૧ ખરચું. ૧૨ લીધો. ૧૩ ઉપાડી. ૧૪ ઈશ્વરે.
 ૧૫ ખેહદ. ૧૬ ગિંચકે. ૧૭ મ્હોટી. ૧૮ આળ.

શામળ કહે જાય સમૂળનો^૧, કહેા મૂખ જોવું કહી. ૨૦

તેડે ત્યાં નવ જાય, ઘણી મેહેનતથી માગે ;

જા કહેતાં નવ જાય, પ્રણીપતર પાયે લાગે ;

કાશર^૨ કિધે ન રહે, ન રહે વાવરતાં^૩ દહાડી ;

કરે કાટિ ધિકાર, જાય નહિ હાંકી કહાડી ;

આશા રખેજ એની કરો, માનો કહું તે મર્મની^૪ ;

શામળ કહેછે લક્ષ્મી રહે, કબુલ હોય જો કર્મની^૫. ૨૧

નાવે ડહાપણ ક્રીધ, ન આવે વિદ્યા ભણતાં ;

નાવે કરતાં કપટ, ન આવે સદગુણ ગણતાં ;

નાવે ગયે વિદેશ^૬, ન આવે વેઠયે દુઃખે ;

નાવે જાણવ્યે^૭ જોર, ન આવે ભ્રમતાં^૮ ભૂખે ;

આવે ન પરાક્રમ પૂરથી, નાવે લોભ લુંચાથકી ;

શામળ કહે લક્ષ્મી લેહેર^૯ તો, મળે કર્મ-સંચાથકી^{૧૦}. ૨૨

કઈક ઉપાડે ભાર, ઉદર^{૧૧} પણ રહે અધુંરું ;

કઈક ચડેછે વાંશ^{૧૨}, પેટ પણ થાય^{૧૩} ન પૂરું ;

કઈક ભણી વિદ્યાય, ચતુર આણવાણા^{૧૪} ચરણે ;

કઈક કરે વેપાર, નહી પણ કુંડળ^{૧૫} કરણે ;

અફલ અરથે નથિ આવતી, ભોળારો નહિ ભ્રમમાં ;

શામળ કહેછે લક્ષ્મી મળે, કબુલ હોય જો કર્મમાં. ૨૩

વિદ્યા ન મુકાય^{૧૬} હાટ, વિદ્યા ધરેણું ન ધડાય ;

વિદ્યા ન વસ્ત્ર વણાય, વિદ્યા ચૂલે ન ચડાય ;

૧ સર્વે. ૨ કાલાવાલા. ૩ કસર. ૪ અર્ચતા. ૫ ભેદની.
૬ ભાયેગની. ૭ પરદેશ. ૮ જોર દેખાડેથી. ૯ રખડ્યાથી. ૧૦ ધ-
ણી. ૧૧ ભાયેગથી. ૧૨ પેટ. ૧૩ પાંખઉપર. ૧૪ ભગાય નહિ.
૧૫ ઉધાડા પગે. ૧૬ દાગીના. ૧૭ ધરેણું.

વિદ્યા થાય ન લોટ, વિદ્યાર્થી ભૂખ ન ભાગે ;
 નહિ પેહેરાય ઓઢાય, કદી વિદ્યા નર નાગે^૧ ;
 વિદ્યાર્થી વપૂરે રહે નહી, પિવાય નહિ તે પાણિયે ;
 વેડે દરિદ્ર ડાહ્યો થઈ, જન તે મૂરખ જાણિયે.

૨૪

કુસંગતિ^૩ વિષય. ૩

કરે નીચનો સંગ^૪, નીચની ખુદી આવે ;
 કરે નીચનો સંગ, સકળ^૫ સદ્ગુણ ગમાવે ;
 કરે નીચનો સંગ, નીચની ભાષા ભાષે^૬ ;
 કરે નીચનો સંગ, નીચની રીતી^૭ રાખે ;
 વળિ નીચ કામ નીચાં કરે, નિચ કહેવાયે ઉંચ જન ;
 શામળ કહે સંગત નીચની, કોઈ ન કરશે કોય દન. ૧
 પંડિત પંડિત પ્રીત^૮, મૂરખને મૂરખ વહાલા ;
 રૂડો રૂડી રીત, ચતુર ચતુરાઈ ત્યાં ચાલ્યા ;
 સુમને^૯ વહાલો સૂમ, વહાલ દાતાને દાતા^{૧૦} ;
 જીરને^{૧૧} વહાલો જીર, ગુણીજનને ગુણસાતા ;
 શૂરાને^{૧૨} વહાલા શૂરનર, કાયરને^{૧૩} કાયર ગમે ;
 જશવંત ગમે જશવંતને શામળ રામ^{૧૪} રૂદે^{૧૫} રમે^{૧૬}. ૨
 મલે ઉંચને ઉંચ, મળે ભંગીને^{૧૭} ભંગી ;
 મળે નીચને નીચ, મળે રાગીને^{૧૮} રંગી ;

૧ ઊઘાડા શરીરે. ૨ શરીર. ૩ ખરાબ સોખત. ૪ દોસ્તી.
 ૫ સર્વે. ૬ બોલે. ૭ રીહવાજ. ૮ દોસ્તી. ૯ કુંજુસ. ૧૦ સખી.
 ૧૧ વ્યભીચારી. ૧૨ ખાહાદુર. ૧૩ હીચકારો. ૧૪ ઈશ્વર.
 ૧૫ મનમાં. ૧૬ ભક્તી. ૧૭ હલાલખોર. ૧૮ ગાનાર.

મળે ભગતને^૧ ભગત, મળે પાપીને પાપી ;
 મળે સાનિને સાનિ, મળે જાપકને^૨ જાપી ;
 વળિ વ્યસનીને^૩ વ્યસની મળે, મળતે મળતા ગુણ મળે ;
 જયમ લવણ^૪ મળેછે તદ્દમાં^૫, શામળ પય^૬ શાકર ભળે^૭. ૩

મોત^૮ વિષય. ૪

કોઈ કહે આઁયો તાવ^૯, કોઈ કહે થયું કોગળિયું^{૧૦} ;
 કોઈ કહે કરડ્યો નાગ, કોઈ કહે વાસી^{૧૧} વળિયું ;
 કોઈ કહે વાદ્યો^{૧૨} રોગ, કોઈ કહે શસ્ત્રજ^{૧૩} વાઁયું ;
 કોઈ કહે મારી મૃદ^{૧૪}, કોઈ કહે પાપજ લાઁયું ;
 ઈશ્વર માથે લેતો નથી, જગતમાંહિ મહિમા^{૧૫} જુઓ ;
 શામળ કહેછે સૌ સાંભલો, મોત આઁયું તેથી મુઓ. ૧
 ચેસે અરણુવ^{૧૬} નીર^{૧૭} તીર ગંગાને^{૧૮} બેસે ;
 ચડે જો પર્વત મેર,^{૧૯} કદી પાતાળે^{૨૦} પેસે ;
 પર્વતમાંહિ પ્રવેશ,^{૨૧} કરે આપેં એકાંતેર^{૨૨} ;
 ઓપડ અમૃતાહાર^{૨૩}, ભમે ભૂલા બહુ ભાંતેર^{૨૪} ;
 ક્રિકર^{૨૫} રાખે કંઈ કોટિધાંર^{૨૬}, સંચર^{૨૭} પ્રપંચ^{૨૮} ધણા કરે ;
 શામળ કહેછે સૌ સાંભળો, મોત આઁયે નિશ્ચે મરે. ૨

૧ ભક્તિ કરનાર. ૨ બંદગીકરનાર. ૩ પરાબલતના. ૪ ની-
 મખ. ૫ છાસમાં. ૬ દુધ. ૭ મળે. ૮ મરત્યુક. ૯ તાપ.
 ૧૦ મોરચી. ૧૧ અજીરણ. ૧૨ વદ્યો. ૧૩ હથીઆર. ૧૪ જા-
 દ્યોણો. ૧૫ રીવાજ, રચના. ૧૬ સમુદ્ર. ૧૭ નદિમાં. ૧૮ કી-
 નારે. ૧૯ મેરુપર્વત. ૨૦ જમીનની તલે. ૨૧ જાય. ૨૨ એ-
 કાંતમાં વાસ. ૨૩ મરણને અટકાવનાર. ૨૪ શકથી. ૨૫ ચાકર.
 ૨૬ કરોડો. ૨૭ યુક્તિયો. ૨૮ કાવત્રાં.

માત તાત^૧ નં મિત્ર, પુત્ર પરિવારજ^૨ પ્રોઢા^૩ ;
 અલખત^૪ અપરમપાર,^૫ ધણા હસ્તી^૬ નં ઘોડા ;
 સેવક સાથે શૂર, પરીપૂરણ^૭ પરતાપે^૮ ;
 બળવંતા^૯ બહુ બહુ, છત્ર-છાંચે^{૧૦} છત્ર^{૧૧} છાપે.
 અધિકાર અયુત^{૧૨} લખ^{૧૩} ઈંદ્રનો, ક્રોડ^{૧૪} વાર શું કહુંકથી^{૧૫} ;
 પણ મોતયકી મૂકાવવા, શામળ કોઈ સમરથ^{૧૬} નથી. ૩
 નાઠે^{૧૭} ન મુકે ભૂખ, દુઃખ નાઠે નવ જાય ;
 નાઠે ન મુકે ભોગ^{૧૮}, રોગ નાઠે પણ થાય ;
 નાઠે ન મુકે તાવ, પાપ નાઠે નવ છૂટે ;
 નાઠે ન રહે લાજ, ચોર કે હાકમ લૂટે ;
 કદિ નાઠે મોત મુકે નહી, પ્રસન્ન^{૧૯} ત્યાંથી પાસ છે ૨૦ ;
 કવિ શામળ ભટ સાચું કહે, નામ સર્વનો નાશ છે. ૨૧. ૪
 જે જન્યું તે જાયરે, જેહ પૂલ્યું તે ખરશે ;
 ભંધું તેહ ઠલવાય, અડ્યું તેતો ઉતરશે ;
 લીધું તે સૂકાય, નવું તે જૂનું થાશે ;
 આયુદ્ધ વશ સર્વ, કાળર^{૨૩} સૌકાને ખારો ;
 જે કિત્તર^{૨૪} જક્ષર^{૨૫} નં રાક્ષસો, દેવ ગાંધર્વ^{૨૬} નં દાનવી^{૨૭} ;
 મધવાદિક^{૨૮} પણ માતે મરે, કાણ માત્રમાં^{૨૯} માનવી. ૫

૧ ખાપ. ૨ કુટુંબ. ૩ ધણા. ૪ દોલત. ૫ ખેશુમાર.
 ૬ હાથી. ૭ પુરેપુર. ૮ મેહરખાનીથી. ૯ જોરાવર. ૧૦ છત્ર-
 પતી રાજા. ૧૧ રાજાની મોહર કરનાર. ૧૨ દશ હજાર.
 ૧૩ લાખ. ૧૪ કરોડ. ૧૫ બોલવું. ૧૬ શક્તિવાન. ૧૭ ના-
 હાસવાથી. ૧૮ ભોગવવાનું. ૧૯ જન્મ્યો. ૨૦ કાસો. ૨૧ મ-
 રવાનો. ૨૨ જનમ્યું. ૨૩ માંત. ૨૪ ઈંદ્ર રાજા. ૨૫ જોગણી.
 ૨૬ રાગ ઉપજાવનારા. ૨૭ રાક્ષસો. ૨૮ રામકૃષ્ણ. ૨૯ હિસાબમાં.

૧યા ઈંદ્ર કંઈ ક્રોડ, ગયા 'મહા કંઈ ભૂલ્યા ;
 ગયા કરોડો કામ^૧, અડગશૂરા પણ દૂલ્યા ;
 ગયા દેવ દિગપાળ, ગયા માંધાતા^૨ મહિપત ;
 ગયા દિલિપ હરિચંદ્ર^૩, ગયા છાકેલ^૪ છત્રપત ;
 વળિ ગયા જનક^૫ને જાદવો^૬, જે વળિ લાગ્યા જાહવી^૭ ;
 સ્થિર થાવર^૮ કોઈ રહ્યા નહી, કોણ માત્રમાં^૯ માનવી^{૧૦}. ૬
 માત પિતાનો ભોગ^{૧૧}, ભોગ^{૧૨} વીરજ^{૧૩} અંધાયું ;
 રૂધિર^{૧૪} માંસને હાડ, શરિર તેનું સંધાયું^{૧૫} ;
 નસો જળ નખ વાળ, સંગ લઈ સાંધા મેળ્યા ;
 પંચભૂતના^{૧૬} ભાગ, લાગ ભમવાને^{૧૭} મેળ્યા^{૧૮}.
 મમતા માયા અહંકાર અતિ, વાયુરૂપ કોઈક વસ્યો ;
 શામળ જળ પરપોટો^{૧૯}, જથ્થા^{૨૦} કહો ગરવર^{૨૧} તેનો કશ્યો. ૭
 મારૂ મારૂ કહે મૂઠર^{૨૨} કારમી^{૨૩} કાયા માયા ;
 અજ્ઞાને આરૂઠર^{૨૪}, અંધ થઈ ધંધે ધાયા ;
 આ મારૂં ધર સૂત્ર પુત્ર મારો પરણાવું ;
 ધડપણ પાળે મને, આજ ભલિભાત ભણાવું ;
 પણ દીપકરૂપ વશ છે વાયુને, કાચો કૂંપોર^{૨૫} કાચનો ;

૧ કામદેવ. ૨ મોહટામોહટા રાજા. ૩ હરિચંદ્રરાજા. ૪ છકી
 ગયેલા છત્રપતી રાજા. ૫ જનકરાજા. ૬ કૃષ્ણના કુટુંબી.
 ૭ શીતા. ૮ એક ઠકાણું પકડી રહેલા. ૯ શુ હસાખમાં.
 ૧૦ માણસ. ૧૧ સંભોગ. ૧૨ મેલાપ. ૧૩ શરીરનો ખાંધો.
 ૧૪ લોહી. ૧૫ સાંધ્યું. ૧૬ પાંચતત્વ. ૧૭ ચાલવાહાલવા.
 ૧૮ મેળ્યા. ૧૯ પાણીનો પરપોટો. ૨૦ કેટલીવાર. ૨૧ મિજાશ.
 ૨૨ અકલ વિનાનો. ૨૩ ખોટી. ૨૪ અહડી. ૨૫ દીવાની બત્તી.
 ૨૬ ઘડો.

શામળ કહે મુઠ મમતા કરે, એવા શરિર. અસાચનો^૧. ૮
 જાય જોરાવર શરણુ, પ્રિતે પાતાળે પેસે;
 પેસે અરણુવર નીર, મેર માથે જઈ બેસે;
 જાય શેપને શરણુ, રતીરથ^૩ આગળ ચાલે;
 મંત્ર જંત્રના જાપ, કરી મધવાસંગ^૪ માલે;
 કદિ સંચ પ્રપંચ કરે ધણા, રવિ-મંડળ^૫ આપું અટકે^૬;
 પણ શામળભટ સાચું કહે, મરવાનું તો નહિ મટે;
 કોઈ આજ કોઈ કાલ, કોઈ દિવસે કોઈ રાતે;
 કોઈ જોખન^૭ કોઈ વૃદ્ધ^૮ બાળક જન જીવતી^૯ જાતે. ૯
 કોઈ તાવે તરફડી, આપધાતે કોઈ મરતાં;
 કોઈ ભોગ કોઈ રોગ, કોઈ તો સરપ કરડતાં;
 કોઈ વાસિ વિકાર^{૧૧} કે હડકવા^{૧૨}, કોઈ મમતે લડિને મુઓ ;
 પણ કાળ ન મૂકે કોઈને, શામળ કહે સમજી જીઓ. ૧૦
 રાખે લખ^{૧૩} રખવાળ^{૧૪}, લોહ-પિંજરમાં^{૧૫} પેસે;
 અરણુવ^{૧૬} વિચ આસન^{૧૭}, વાળિને જો કોઈ બેસે;
 વજગુફા^{૧૮} ગંભીર, માંહિ કોરાવી માણે^{૧૯};
 ધંદ્રજાળ^{૨૦} વિદાય, જીગતથી જો વળિ જાણે;
 સંભાળિ સાચવી સાચરે^{૨૧}, કોટિ જતન^{૨૨} કોડે^{૨૩} કરે;
 જાળવતાં પણ જીવે નહી, મોત વખત નિશ્ચે મરે. ૧૧

૧ ખાત્રી વિનાનો. ૨ સમુદ્ર. ૩ સૂર્ય. ૪ રામકૃષ્ણ.
 ૫ સૂર્યનું મંડલ. ૬ પકડે. ૭ જીવાન. ૮ ધરડો. ૯ બાળક.
 ૧૦ જાણનારી. ૧૧ અજિરણ. ૧૨ હડકાયું લાગવું. ૧૩ લાખ.
 ૧૪ તપાસનાર. ૧૫ લોહડાના પિંજરમાં ભરાય. ૧૬ સમુદ્ર-
 વચ્ચે. ૧૭ બેસી, રહે. ૧૮ પાહાડની ગુફામાં. ૧૯ રેહેવું.
 ૨૦ શરીરની રચના. ૨૧ જાઓ. ૨૨ રક્ષણ. ૨૩ પ્રેમથી.

ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા માંધાતા^૧ મહિપતર^૨ ;
 ચિરંજીવિ નાહિ કોઈ, ગયા વહિ અગણિત અહિપત;
 ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા અધિકારી ઈંદ્ર;
 ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયાં કંઈ સૂરજ અંદ્ર;
 વળિ ગયા રામ ને^૩ રાવણા, ગયા દેવ ને^૪ દાનવી;
 સતવાદી સલક્ષણા ગયા, કોણ માત્રમાં માનવી.

૧૨

કોઈ આજ કોઈ કાલ, કોઈ માસે ખટ^૫ માસે;
 કોઈ વર્ષે દશ પાર, કોઈ પચીસ પચાસે;
 કોઈ સાઠ સીતર, કોઈ પોણાસો એશી ;
 જે જ્યુ^૬ તે જય, નથી રહેવાનું ખેડો ;
 જે નામ તેહનો નાશ છે, ધર્મજ એવો ધારવો ;
 કવિ શામળ કહે મૂરખ કરે, ગંદિ^૭ દેહનો ગારવો^૮.

૧૩

ધડી પલક કે પહોર, સાંજ સવાર કે વહાણું;
 એ દીપક^૯ એલાય, ન આવે સાથે નાણું;
 રહે ઘરમાં કે ગામ, દેશ પરદેશો પડશે;
 જળ પરપોટો^{૧૦} જેમ, એક દિન નિશ્ચે નડશે^{૧૧} ;
 રાખી કોઈની રહેશે નહી, દિવસ નહી નહિ દેહનો;
 શામળ કહે કાચો કુંભ^{૧૨} છે, તો ભરંસો શો તેહનો. ૧૪-૩૧૨

૧ મહોટા. ૨ રાજા. ૩ છ. ૪ જન્મ્યું. ૫ મળમૂત્ર
 ભરેલા. ૬ શરીરનો. ૭ જીવ. ૮ પાણીનો પરપોટો. ૯ મરશો.
 ૧૦ કાચી મટોડીના ઘડા જેવું શરીર છે.

